

Molnár Lídia

ADATOK AZ ERDEI FÜLESBAGOLY (ASIO OTUS L.) TÉLI TÁPLÁLKOZÁSÁHOZ SEPSISZENTGYÖRGYÖN KÖPETVIZSGÁLATOK ALAPJÁN

2010. december – 2011. március

Az *Adatok az erdei fülesbagoly (Asio otus L.) téli táplálkozásához Sepsiszentgyörgyön köpetvizsgálatok alapján*¹ című dolgozatomban közöltem a 2009–2010-es év telén gyűjtött erdei fülesbagolyköpetek vizsgálatának eredményeit. Jelen dolgozatomban a következő év felméréseit ismertetem.

A gyűjtések helye és ideje

A „Milvus Csoport” Madártani és Természetvédelmi Egyesület 2009–2010 telén országos felmérést indított a településekre behúzódtott erdei fülesbagoly-állományok felmérésére. Ez az akció folytatódott 2010–2011 telén is. A felméréseket a következő időpontokban végeztem: 2010. 12. 12., 2011. 01. 15., 2011. 02. 13., 2011. 03. 12. A felmérés helye Sepsiszentgyörgyön, az Egészségügy sétány környékén levő zöldövezetben volt, ahol lucfenyőn, jegenyefenyőn, tuján és hamiscipruson töltötték el a nappalt az erdei fülesbagolyok (1., 2. ábra). A felmérések alkalmával összegyűjtöttem a nappalozó fák alatt felgyűlt köpeteket.

Munkamódszer

A köpeteket kézzel gyűjtöttem össze, többnyire már összetöredezett formában, így a köpetek számát nem tudtam felmérni. A begyűjtött leletet száraz állapotban, egyenként bontottam szét, és azonnal meghatároztam a bennük levő fajokat Schmidt Egon *Bagolyköpetvizsgálatok*² című határozója segítségével. Az *Apodemus* fajok esetében a fogazat és koponya-felépítés alapján csak a pirókegér (*Apodemus agrarius*) különíthető el biztonságosan, a többi fajt *Apodemus* sp. név alatt tárgyaltam. A madármaradványok meghatározását Daróczy Szilárd, a „Milvus Csoport” Madártani és Természetvédelmi Egyesület munkatársa, a denevérkoponyák azonosítását pedig Barti Levente végezte. A pelefaj meghatározásában Hegyeli Zsolt, a „Milvus Csoport” Madártani és Természetvédelmi Egyesület munkatársa volt segítségemre. Illesse köszönet őket.

Eredmények

A 3. ábra és az 1. táblázat mutatja a köpetvizsgálat eredményeit. Amint látható, összesen 5636 darab zsákmányállatot sikerült meghatározni. Ezek 13 emlősfajhoz és 5 madárfajhoz tartoznak. Ebben az évben az erdei fülesbagolyok táplálékának 91,1%-át a mezei pocok tette ki, szemben az előző évi 69,35%-kal (2. táblázat, 4. ábra). Nyilván, ebből kifolyólag a többi csoport aránya jelentősen lecsökkent (5. ábra). Így például a cickány-, denevér- és madárfajok aránya 1% alá esett, míg az egérfajoké a közel 19%-ról a felére csökkent. Egyedül a törpe egér (*Micromys minutus*) aránya nőtt ebben az évben 1,16%-ról 2,3%-ra. Új fajként megjelent a baglyok táplálékában a mogyorós pele (*Muscardinus avellanarius*) és az erdei pocok (*Chletrionomys glareolus*).

Érdekességgként megemlítem a mezei pocok (*Microtus arvalis*) fogazatában észlelt rendellenességeket. A 6. ábrán 2 egyed alsó állkapcsa látható, ahol az M₁ sisak felőli vége rendellenesen növekedett. A 7. ábrán látható mandibula esetében rendellenes a sisak alakja. Hasonló rendellenességet számtalan esetben észleltem. A 8. ábrán látható mandibula akár egy földi pocoké (*Pitymys subterraneus*) is lehetne, mivel a sisak alatti két ellentétes oldali háromszög egymással szemben szinte teljesen nyitott. A 9. ábrán egy csaltjáró pocokra (*Microtus agrestis*) emlékeztető fogazatú példány látható. A *Microtus arvalis* a *Microtus agrestis*-től a felső második molaris szerkezetében különbözik. A *Microtus arvalis*-nak ezen a fogán 4 háromszög látható, míg a *Microtus agrestis* M²-én van egy ötödik háromszög is az M³ felőli végén. Mivel ennél a példánynál, s még egy másiknál is, az ötödik háromszög nagyon kicsi és inkább négyzetes, mint megnyúlt, rendellenes mezei pocoknak tekintem.

Molnár Lidia – Sepsiszentgyörgy, molnarlidia@gmail.com

¹ MOLNÁR LÍDIA 2010.

² SCHMIDT Egon 1967.

Irodalom

JÁNOSSY Dénes – SCHMIDT Egon

1960 Extreme Varianten des M_1 der Feldmaus (*Microtus arvalis* Pall.) in Ungarn, *Vertebrata Hungarica*, II, 1, 137–142.

MOLNÁR Lília

2010 Adatok az erdei fülesbagoly (*Asio otus* L.) téli táplálkozásához Sepsiszentgyörgyön köpetvizsgálatok alapján, *Acta Siculica*, Sepsiszentgyörgy, 145–153.

SCHMIDT Egon

1967 *Bagolyköpetvizsgálatok*, Budapest.

Contribuții la cunoașterea hrănirii ciufului de pădure (*Asio otus* L.) în iarna anului 2010–2011 în orașul Sf. Gheorghe

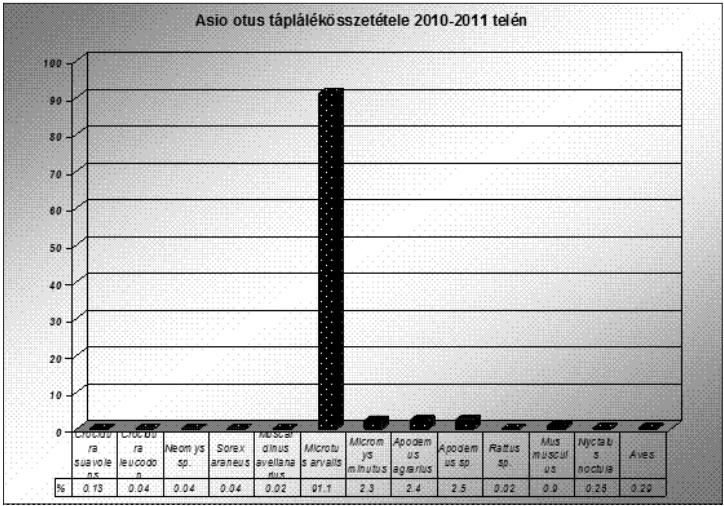
(Rezumat)

Lucrarea cuprinde rezultatele analizei ingluviilor de *Asio otus*, colectate în perioada decembrie 2010–martie 2011, cu ocazia recensământului acestei specii. În tabelul nr. 1 și figura 3 am cuprins lista speciilor din compoziția hranei ciufului de pădure. Comparând aceste date cu cele din anul precedent (figura 4 și tabelul 2), putem observa creșterea procentului speciei *Microtus arvalis* de la 69.35% la 91.1%. În acest an apar două specii noi în hrana ciuflor, și anume *Muscardinus avellanarius* și *Chletrionomys glareolus*. În continuare sânt prezentate câteva cazuri cu dentiție aberantă la specia *Microtus arvalis*.

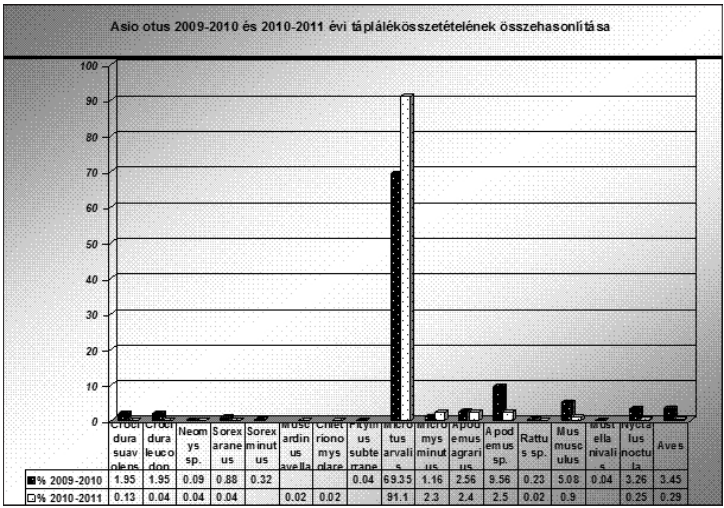
Contributions to the Dietary Habits of the Long-Eared Owl (*Asio otus* L.) in the Winter of 2010–2011 in Sepsiszentgyörgy (Sf. Gheorghe)

(Abstract)

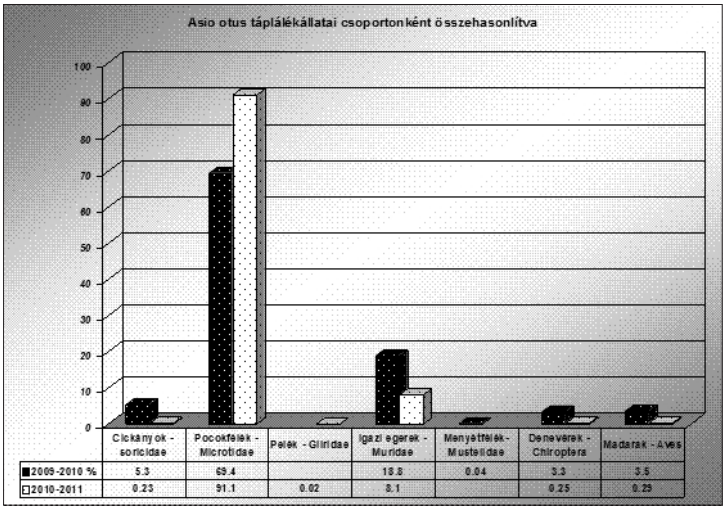
This study contains the results of the analysis of *Asio otus* pellets collected in the period between December 2010 and March 2011, on the occasion of the census of this species. In chart no. 1 and figure no. 3 I have listed the species from the composition of the diet of the long-eared owl. Comparing these data with those from the previous year (figure no. 4 and chart no. 2), we can observe the growth of the percentage of the *Microtus arvalis* (Common vole) species from 69.35% to 91.1%. In this year two new species appeared in the diet of the owls, respectively: *Muscardinus avellanarius* (Hazel dormouse) and *Chletrionomys glareolus* (Bank vole). Consequently there will be presented some cases of aberrant dentition in the species *Microtus arvalis*.



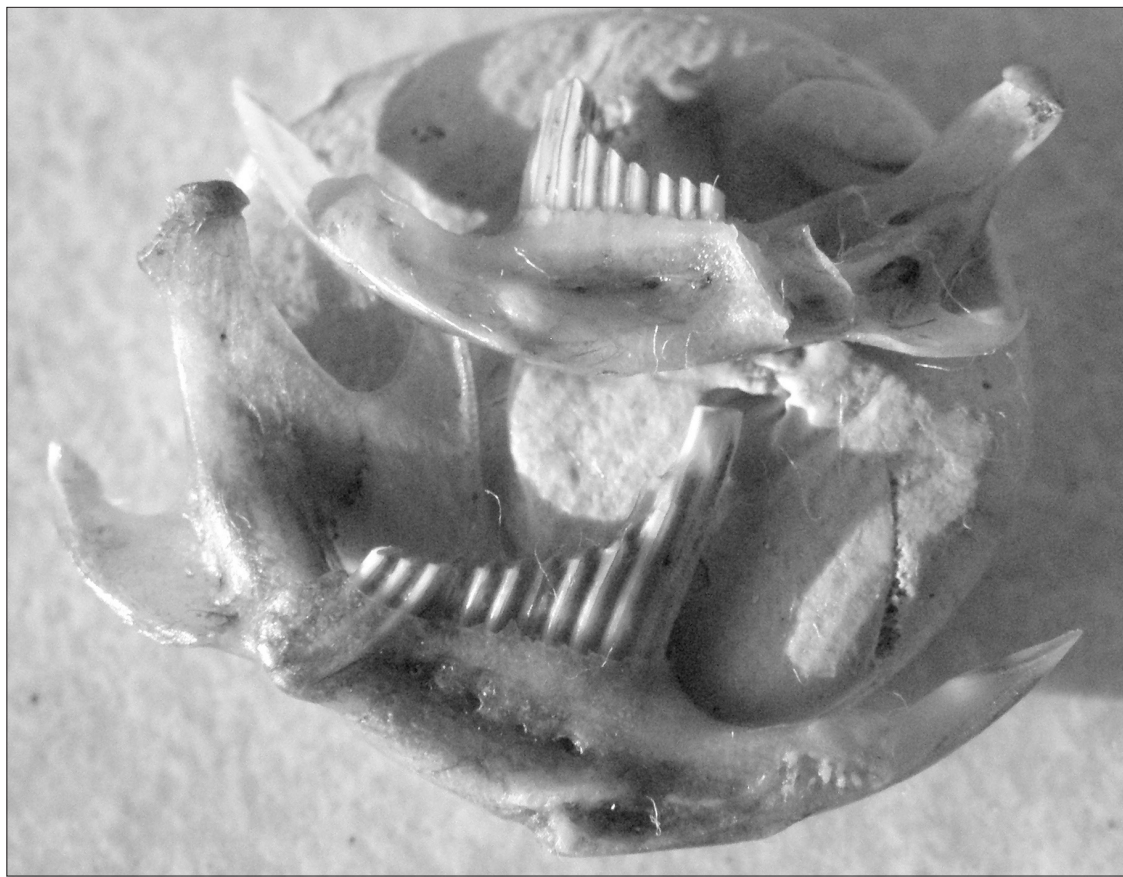
3. ábra



4. ábra



5. ábra



6. ábra Mezei pocok M1-ének rendellenes növekedése



7. ábra Mezei pocok M1-ének rendellenes sisakja



8. ábra Mezei pocok (esetleg földi pocok?) rendellenes alsó első molárisa



9. ábra Mezei pocok rendellenes M2-vel

1. táblázat
Az erdei fülesbagoly táplálékának összetétele 2010–2011 telén

Faj	2010. 12.		2011. 01		2011. 02		2011. 03		Összes	
	Db.	%	Db.	%	Db.	%	Db.	%	Db.	%
Cickányok - soricidae										0.23
<i>Crocidura suaveolens</i>	0	0	6	0,25	0	0	1	0,07	7	0.13
<i>Crocidura leucodon</i>	0	0	2	0,08	0	0	0	0	2	0.04
<i>Neomys</i> sp.	0	0	2	0,08	0	0	0	0	2	0.04
<i>Sorex araneus</i>	1	0,3	1	0,04	0	0	0	0	2	0.04
Pelék - Grilidae										
<i>Muscardinus avellanarius</i>	1	0,3	0	0	0	0	0	0	1	0.02
Pocokfélék - Microtidae										
<i>Chletrionomys glareolus</i>	0	0	0	0	0	0	1	0.07	1	0.02
<i>Microtus arvalis</i>	324	90	2121	88,7	1365	90,6	1324	96	5134	91.1
Igazi egerek - Muridae										8.1
<i>Micromys minutus</i>	9	2,5	62	2,6	51	3,4	6	0,4	128	2.3
<i>Apodemus agrarius</i>	4	1,1	81	3,38	33	2,2	17	1.2	135	2.4
<i>Apodemus</i> sp.	10	2,8	82	3,42	31	2,1	17	1.2	140	2.5
<i>Rattus</i> sp.	0	0	0	0	0	0	1	0.07	1	0.02
<i>Mus musculus</i>	4	1,1	24	1,0	18	1,2	7	0.5	53	0.9
Denevérek										
<i>Nyctalus noctula</i>	1	0,3	7	0,3	2	0,1	4	0.3	14	0.25
Madarak - Aves		1,6		0,1		0,4		0.07	16	0.29
<i>Passer domesticus</i>	2		1		1		0		4	0.07
<i>Passer montanus</i>	3		0		0		1		4	0.07
<i>Passer montanus</i> ?	0		0		1		0		1	0.02
<i>Erithacus rubecula</i> ?	1		0		1		0		2	0.04
<i>Fringilla</i> sp.	0		0		1		0		1	0.02
<i>Passeriformes</i> sp.	0		2		2		0		4	0.07
Összesen	360	100	2391	100	1506	100	1379	100	5636	100

2. táblázat
A 2009–2010 és 2010–2011 évi táplálék összetétel összehasonlítása

Faj	2009–2010	2010–2011
	%	%
<i>Crocidura suaveolens</i>	1.95	0.13
<i>Crocidura leucodon</i>	1.95	0.04
<i>Neomys</i> sp.	0.09	0.04
<i>Sorex araneus</i>	0.88	0.04
<i>Sorex minutus</i>	0.32	-
<i>Muscardinus avellanarius</i>	-	0.02
<i>Pitymus subterraneus</i>	0.04	-
<i>Chletrionomys glareolus</i>	-	0.02
<i>Microtus arvalis</i>	69.35	91.1
<i>Micromys minutus</i>	1.16	2.3
<i>Apodemus agrarius</i>	2.56	2.4
<i>Apodemus</i> sp.	9.56	2.5
<i>Rattus</i> sp.	0.23	0.02
<i>Mus musculus</i>	5.08	0.9
<i>Mustella nivalis</i>	0.04	-
<i>Nyctalus noctula</i>	3.26	0.25
<i>Aves</i>	3.45	0.29